

STIEG LARSSON

**Mannen die
vrouwen haten**

deel 1

GROTE LETTER BIBLIOTHEEK
DEVENTER

PROLOOG

VRIJDAG 1 NOVEMBER

Het was een jaarlijks terugkerende gebeurtenis geworden. De ontvanger van de bloem werd nu tweeëntachtig. Wanneer de bloem was gearriveerd, maakte hij het pakket open en verwijderde hij het cadeaupapier. Daarna pakte hij de telefoon en toetste hij het nummer in van een voormalige commissaris van de recherche, die na zijn pensioen aan het Siljanmeer was gaan wonen. De twee mannen waren niet alleen even oud, ze waren ook op dezelfde dag geboren, wat in dit verband beschouwd mocht worden als een soort ironie. De commissaris, die wist dat het gesprek na de postbezorging van elf uur 's ochtends zou komen, dronk koffie terwijl hij zat te wachten.

Dit jaar ging de telefoon al om halfelf. Hij nam op en zei hallo zonder zijn naam te noemen.

‘Hij is er.’

‘Wat is het dit jaar?’

‘Ik weet niet wat voor bloem het is. Dat moet ik nog uitzoeken. Hij is wit.’

‘Geen brief, vermoed ik?’

‘Nee. Niets anders dan een bloem. Eenzelfde soort lijst als vorig jaar. Zo’n goedkoop geval dat je zelf in elkaar zet.’

‘Poststempel?’

‘Stockholm.’

‘Handschrift?’

‘Zoals altijd, in blokletters. Rechte, duidelijke letters.’

Daarmee was het onderwerp uitgeput en was het aan beide kanten van de lijn even stil. De gepensioneerde commissaris leunde weer achterover aan de keukentafel en lurkte aan zijn pijp. Hij wist dat er niet langer van hem verwacht werd dat hij een verlossende of messcherpe, intelligente vraag zou stellen die nieuw licht op de zaak zou kunnen werpen. Die tijd was al jaren voorbij en het gesprek tussen de twee heren op leeftijd had bijna het karakter van een ritueel rond een mysterie, waar verder niemand anders op de wereld belang bij had om dat op te lossen.

De Latijnse naam luidde *Leptospermum (Myrtaceae) rubinette*. Het was een weinig imposant gewas met kleine, heideachtige blaadjes en een 2 centimeter grote witte bloem met vijf kroonbladeren. De plant was ongeveer

12 centimeter hoog.

De plant kwam oorspronkelijk uit de *bush* en de bergachtige streken van Australië, waar hij kon voorkomen in grote graspollen. In Australië werd hij *Desert Snow* genoemd. Later zou een expert van een botanische tuin in Uppsala constateren dat het een ongebruikelijke plant was, die zelden in Zweden gekweekt werd. In haar bevindingen schreef de botanica dat de plant familie was van de *Leptospermum petersonii*, en dat die vaak werd verward met zijn aanzienlijk bekende neef de *Leptospermum scoparium*, die in Nieuw-Zeeland in overvloed groeide. Het verschil, volgens de expert, bestond daarin dat de *RubINETTE* een paar microscopisch kleine roze stipjes in de punt van de kroonbladeren had, wat de bloemen een zwak roze nuance gaf.

De *RubINETTE* was over het geheel genomen een verbluffend pretentieloze plant. Hij had geen commerciële waarde. Hij had geen bekende medische eigenschappen en hij kon geen hallucinaties opwekken. Hij was niet eetbaar, kon niet worden gebruikt als kruid en was van geen enkel nut bij de fabricage van plantaardige kleurstoffen. Hij had echter een zekere betekenis voor de oerbewoners van

Australië, de aboriginals, die traditioneel het gebied en de flora rond Ayers Rock als heilig beschouwden. Het enige doel in het leven van de plant leek om die reden dan ook te zijn: het behagen van de omgeving met zijn onberekenbare schoonheid.

In haar uitspraak constateerde de botanica uit Uppsala dat als de *Desert Snow* al nauwelijks voorkwam in Australië, hij helemaal zeldzaam was in Scandinavië. Ze had zelf nooit een exemplaar gezien, maar uit overleg met collega's wist ze dat er pogingen waren gedaan om de plant te introduceren in een tuin in Göteborg en dat het mogelijk was dat hij op verschillende plaatsen door particuliere plantenliefhebbers en amateur-botanici met eigen plantenkasjes werd gekweekt. De oorzaak dat hij lastig te kweken was in Zweden was dat hij een mild en droog klimaat nodig had en tijdens de winter binnen moest staan. Hij was ongeschikt voor kalkrijke grond en moest van onderaf worden bewaterd, rechtstreeks naar de wortel. Hij vereiste kortom groene vingers.

Vanwege het feit dat het in Zweden een zeldzame plant was, zou het theoretisch gezien mak-

kelijker moeten zijn om de oorsprong van dit betreffende exemplaar te achterhalen, maar in de praktijk was dat een onmogelijke opgave. Er bestond geen register om in te zoeken, er waren geen licenties om te screenen. Er was niemand die wist hoeveel particuliere kwekers überhaupt hadden geprobeerd een dergelijke plant te telen – het kon variëren van één persoon tot honderden bloemenliefhebbers die de beschikking hadden over zaden of planten. Die konden privé gekocht zijn of per postorder bij een of andere tuinder of botanische tuin ergens in Europa. Ze konden zelfs zijn meegenomen van een reis naar Australië. Het identificeren van deze kwekers uit de miljoenen Zweden die een kleine plantenkas bezaten of een bloempot op de vensterbank hadden staan, was met andere woorden een hopeloze taak.

Het was er slechts één uit de reeks met mysterie omgeven bloemen die altijd op 1 november in een gewatteerde envelop aankwam. De soort varieerde elk jaar, maar het waren mooie en vaak relatief zeldzame bloemen. Zoals altijd was de bloem geperst, zorgvuldig op aquarelpapier bevestigd en in een eenvoudige lijst van 29 bij 16 centimeter achter glas geplaatst.

Het mysterie van de bloemen had nooit grote bekendheid gekregen in de media of bij het publiek, en was alleen binnen een beperkte kring bekend. Drie decennia geleden was het jaarlijkse arriveren van de bloem voorwerp geweest van analyse – bij het gerechtelijk laboratorium, onder vingerafdrukexperts en grafologen, onder rechercheurs en bij een groep familieleden en vrienden van de ontvanger. Nu kende het drama nog slechts drie acteurs: de jarige ontvanger, de gepensioneerde politiemans en uiteraard de onbekende goede gever. Omdat zeker de eerste twee zich op een dusdanig respectabele leeftijd bevonden dat het hoog tijd werd om zich voor te bereiden op het onvermijdelijke, zou de kring van geïnteresseerden bovendien spoedig kleiner worden.

De gepensioneerde politiemans was een gelouterde veteraan. Hij zou nooit zijn eerste optreden vergeten, dat bestond uit het oppakken van een gewelddadige en stomdronken seinwachter voordat hij nog meer ellende zou veroorzaken voor zichzelf of iemand anders. Gedurende zijn carrière had hij stropers, plegers van huiselijk geweld, oplichters, auto-dieven en alcomobilisten opgebracht. Hij had inbrekers, berovers, helers, verkrachters en

ten minste één min of meer geesteszieke bommenmaker ontmoet. Hij was betrokken bij negen onderzoeken naar moord of doodslag. Vijf hiervan waren van het soort geweest waarbij de dader zelf de politie had gebeld en vol berouw had bekend dat hij zijn vrouw of broer of een ander naast familielid had vermoord. Drie onderzoeken vergden het nodige spuurwerk; twee waren na een paar dagen opgelost en eentje na twee jaar met behulp van de rijksrecherche.

Het negende geval was politieel opgelost, dat wil zeggen, de onderzoekers wisten wie de moordenaar was, maar het bewijs was zo zwak dat de officier van justitie had besloten om de zaak te laten rusten. De zaak was tot verontwaardiging van de commissaris uiteindelijk verjaard. Maar over het geheel genomen kon hij terugkijken op een imponerende carrière en zou hij tevreden moeten zijn met wat hij had bereikt.

Hij was allesbehalve tevreden.

Voor de commissaris was 'Het geval met de geperste bloemen' een resterende doorn – de enige niet-opgeloste, frustrerende zaak waar hij verreweg de meeste tijd aan had besteed.

De situatie was dubbel bespottelijk omdat

hij na letterlijk duizenden uren piekeren, zowel binnen als buiten werktijd, niet eens met zekerheid kon zeggen of er wel sprake was van een misdaad.

Beide mannen wisten dat de persoon die de bloem had ingelijst handschoenen had gedragen en dat er geen vingerafdrukken zouden zijn; niet op de lijst en niet op het glas. Ze wisten ook dat het onmogelijk zou zijn om de afzender op te sporen. Ze wisten dat de lijst in fotozaken en papierwinkels over de hele wereld verkocht werd. Er was gewoon niets te onderzoeken. En het poststempel had gevarieerd; meestal kwam het uit Stockholm, maar drie keer kwam het uit Londen, twee keer uit Parijs, twee keer uit Kopenhagen, één keer uit Madrid, één keer uit Bonn en één keer, zeer raadselachtig, uit Pensacola, VS. Terwijl alle overige steden bekende hoofdsteden waren, was Pensacola zo onbekend geweest dat de commissaris de stad in een atlas had moeten opzoeken.

Toen ze hadden opgehangen, zat de net tweeëntachtig geworden jarige een hele tijd stil naar de mooie, maar betekenisloze Australische bloem te kijken, waar hij de naam nog niet van

wist. Vervolgens keek hij naar de wand boven zijn bureau. Daar hingen drieënveertig ingelijste geperste bloemen achter glas in vier rijen van tien en een onafgesloten rij met vier lijs-ten. In de bovenste rij ontbrak een lijst. Plaats nummer negen was leeg. De *Desert Snow* zou nummer vierenveertig worden.

Voor het eerst echter gebeurde er iets wat het patroon van voorgaande jaren doorbrak. Opeens, zonder enige waarschuwing vooraf begon hij te huilen. Hij was zelf verbaasd over deze plotselinge uitbarsting van gevoelens na bijna veertig jaar.